

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
Januar 1974

1

LAIGAARD TRAKTOR - SPIDSPLOV

har særlig effektive ryddeegenskaber og kan modstå selv de hårdeste påvirkninger

Tekniske data:

Plovens rømbrebde ..... 2,00 m
Højde i spids ..... 0,70 m
Største vingehøjde ..... 1,05 m
Vægt ..... 275 kg

Laigaard traktor-spidsplov er fremstillet i solid, hulsvejset konstruktion og kan hurtigt, uden brug af værktøj, tilkobles traktorrammen.

Med de vendbare stålskær (120 x 13 mm), der muliggør stor nedslidning, er ploven særdeles økonomisk i drift.

Traktorrammen er iøvrigt anvendelig til såvel fejmaskine m. fl. og passer til ethvert traktormærke.

Alle sneplove leveres med parallel-løft.

Helsingforsgade 6 . Århus N
Tlf. (06) 16 24 44

LAIGAARD

Fabrik for vejmaskiner

**Alle arter
skovplanter**

i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning - Telf. 05 - 65 12 11

**Paludans
Planteskole A/S**

Klarskov — 4760 Vordingborg
Telefon (03) 78 20 09

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnsplanter

Tilsluttet Herkomstkontrollen med
skovfrø og -planter

Vallø Stifts Savværk

Oparbejdning af BØG

Råtræindkøb, tlf. (03) 66 74 13

SKOVKONSULENTEN

Skovtilsyn
Skovadministration
Planlægning
Vurdering
Driftsanalyser

Skovrider E. Tolstrup
Hedegrønsen 38, 2600 Glostrup
Tlf. (01) 96 10 69

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

NÅLETRÆ

til bygningstømmer og master købes.

**St. Hjøllund Savværk og
Imprægneringsanstalt**

Hjøllund . 7362 Hampen - Telefon (06) 86 91 00

Skovejendom købes

Jylland, Fyn
Ca. 1 million kr.
Stor udbetaling.

Bill. mrkt. »Skovejendom«

Man sætter pris på Deres selskab...

fordi PFAA

er landets største private pensions- og livsforsikringsselskab

fordi PFAA

ledes af danske erhvervs- og funktionærorganisationer

fordi PFAA

har de forsikrede som medlemmer af repræsentantskab og bestyrelse

fordi PFAA

's udbytte er begrænset til 5 % p. a. af en indbetalt aktiekapital på kun 1 mill. kr.

fordi PFAA

har meget lave administrationsomkostninger

fordi PFAA

fordeler bonus hvert år

*langt navn
- ja, men det siger
noget om hvad vi
er specialister i...*

Pensionsforsikringsanstalten

aktieselskab

Hammerensgade 6, 1267 København K. Telefon (01) 14 2010

I Finland og Sverige tiltrækkes nu millioner af skovplanter i... **PAPERPOT**

den prisbillige formeringspotte med de mange dyrkningsmæssige fordele. Rekvirer brochure med oplysninger om Paperpot fra eet af nedennævnte firmaer. Paperpot-systemet (potter og hjælpe-midler) forhandles af:

A/S L. Dæhnfeldt

A. Hansens Amagerfrø

J. E. Ohlsens Enke

Østergårds Frøavl A/S

R. Wibolts Frøavl & Frøhandel A/S

DENIAGRO A/S

VÆRLØSE KOMMUNE

Inspektør ved Furesøbad

Ved det nye friluftsbad og søsportscenter »Furesøbad« er stillingen som inspektør ledig og ønskes besat pr. 1.-4. 1974. Stillingen aflønnes i lønramme 16 med en begyndelsesløn på 60.597,04 kr. årligt, stigende til 65.615,58 kr. Til anlægget hører en tjenestebolig på ca. 100 m², for hvilken der sker fradrag i lønnen efter gældende regler.

Den pågældende må være villig til at påtage sig deltidarbejde på Københavns Skovdistrikt i perioden fra 1.-10. - 31.-3. Beskæftigelsen vil hovedsageligt omfatte betroet arbejde.

Nærmere oplysninger om arbejdsområde m.v. fås ved henvendelse til Værløse kommune, kulturel forvaltning, Stiager 2, 3500 Værløse, tlf. (01) 48 01 00, lokal 323, hvortil eventuel ansøgning med oplysning om uddannelse og tidligere beskæftigelse bedes sendt inden den 10.-2. 1974.

Værløse kommunalbestyrelse, den 16.-1. 1974.

THORVALD PEDERSEN ODENSE A/S

Tlf.: (09) 12 88 88

DANSK MØBELPLADE- & FINÉRFABRIK A/S

Tlf.: (09) 11 55 88

**Kævler
i alle træsorter
købes.**

ROULET

VEJRABATPLOVE
OG VEJHØVLE

De bedste redskaber
til vedligeholdelse af skovvejene

Forlang prospekt og reference:

ROULET A/S

HEM · 7800 SKIVE · TELEFON (07) 53 12 55

Fra Dansk Skovforening:

Generalforsamling

Dansk Skovforenings ordinære generalforsamling og årsmøde afholdes *tirsdag d. 14. maj på Hotel Hvide Hus i Køge.*

Onsdag d. 15. maj afholdes der ekskursion på *Gjorslev skovdistrikt.* Hovedemnet under ekskursionen vil være »dyrkning af ær«.

Medlemmerne vil pr. brev modtage indkaldelse, tilmeldingsblanket m. m.

Ny afdelingsleder

Stillingen som leder af Danske Skoves Handelskontor, afdeling for Jylland/Fyn, er blevet besat med skovfoged *Verner Sørensen.*

Verner Sørensen er 27 år. Efter præliminæreksamen i 1963 var han et års tid beskæftiget ved landbruget. I 1968 afsluttede han skovteknikeruddannelsen. Efter nogle måneders midlertidig beskæftigelse i Dansk Skovforening og ved Junckers Savværk A/S virkede han som forstassistent på Selsø Lindholm gods fra 1.12.1969 til 15.1.1971. I denne periode var Verner Sørensen dels beskæftiget som skovfoged, dels på godskontoret.

1. februar 1971 blev Verner Sørensen ansat i Dansk Skovforening, hvor han dels har været bogholder, dels assisteret med arbejdet i handelskontoret.

Verner Sørensens hidtidige beskæftigelse har således givet ham alsidige erfaringer, og hertil kommer, at han sideløbende med sit daglige arbejde har taget eksamen i statskontrolleret regnskabslære og har taget første del af merconomuddannelsen.

Verner Sørensen har på Lindet Statskovdistrikt lejet en bolig, hvori han flytter ind 1. februar.

Afdelingskontorets adresse er:

*Danske Skoves Handelskontor
Afdeling Jylland/Fyn
Stursbølhus
6510 Sommersted
Tlf. (04) 55 26 36
Bil-tlf. (0020) 6391.*

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING
Vester Voldgade 86
1552 København V
Telf.: (01) 12 21 66*
Postgirokonto: 1964

Redaktionsudvalg:
Dr. agro. M. baron
Schaffalitzky de Muckadell
(formand)
Professor
N. K Hermansen
Statsskovrider
Vagn Johansen
Forstfuldmægtig
M. Elbæk Jørgensen
Skovrider
Aa. Marcus Pedersen
Skovrider
Ole Fog

Ansvarshavende redaktør:
Forstkandidat
Mikal Herløw
Dansk Skovforening

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg
Dansk Skovforening

Abonnement:
Tegnes hos
Dansk Skovforening
Koster for 1973
kr. 65,- (incl. moms)

Medlemmer af Dansk Skovforening
modtager et ekspl. af SKOVEN og
»Dansk Skovforenings Tidsskrift«
vederlagsfrit.

Støt til SKOVEN's
februar-nummer
må indsendes inden 10. februar.

Forsiden:

Et efterhånden sjældent skovbillede. - Foto: Inga Aistrup.

Tryk:
Juelsminde Bogtryk
Telf.: (05) 69 30 94

JANUAR 1974

Dødvande - Fremgang - Skovdyrkning

Af MICHAEL SCHAFFALITZKY de MUCKADELL.
Formand for Dansk Skovforening.

Dansk Skovforening har ikke så få ønsker, som har stået på ønskeseddelen længe og stadig står der. Nogle af de vigtigste er en skovkontoordning, en koordinering af Småskovforeningernes og Hedeselskabets virke, friere regler for tilplantning af landbrugsjord, fjernelse af jordskatterne og af salgsafgiften på 2¹/₂ pct.

Der er stadig håb om, at nogle af disse ønsker helt eller delvist kan blive opfyldt, og vi oplever da heldigvis indimellem, at vi kan stryge et ønske. Men der vil naturligvis altid stå noget på en organisations ønskeseddel. Hvis det pludselig regnede med milde gaver fra alle sider, ville det blot betyde, at skovbruget sejlede i så smult vande, at vi kunne ønske os de helt store ting – dem, som selv forældre bliver stødt over at finde på børnenes ønskeseddel. Nå, den situation ligger langt ude i horisonten.

Det er naturligvis en skuffelse for os, når vore glimrende argumenter ikke altid virker overbevisende på de andre. Men det er sommetider det aller værste for dem, der til daglig arbejder i en levende virksomhed, at opleve det dødvande, hvori en sådan vigtig sag kan boble rundt i årevis. Man kan efterhånden ikke holde ud at høre sig selv sige det samme; men dersom argumenterne er rigtige, så må de jo gentages – med passende variationer naturligvis.

Nu har jeg beklaget mig. En formand skal vist beklage sig og fortælle om sin forenings ædle kamp mod myndigheder og andre onde fjender, ellers tror man ikke, der bliver bestilt noget. Somme tider ser det næsten ud, som om der er en lov, der lyder: det er forbudt en organisation at være tilfreds med andre end sig selv.

Men nu har nytårsbeklagelserne vist fået nok for denne gang. Selv om det altså går på tværs af den omtalte lov og ligefrem kunne tyde på åndeligt forfald hos den, der fører pennen, så må det frem, at skovbruget nu omsider

igen har det godt. Råtræpriserne har rettet sig efter det langvarige dyk under og efter stormene, og pyntegrøntmarkedet har endnu engang overgået sig selv. Det er glædeligt med fremgang for erhvervet, og det er særlig glædeligt, fordi det igen giver skovbruget luft til at anlægge de langsigtede betragtninger, som er en del af skovens væsen.

I de senere år har mange skovfolk – især i de skove, som var hårdest ramt af stormene – været tvunget til at anlægge for kortsigtede betragtninger. Man har for eksempel nogle steder været tvunget til at lade sig nøje med for dårlige kulturer. Det vil være en befrielse for mange, at man igen kan ofre det nødvendige på kultur- og bevoksningspleje.

Det betyder ikke, at man skal ønske sig tilbage til de tider, hvor det tekniske resultat var målet frem for det økonomiske. Den periode er forladt for al fremtid. Det betyder heller ikke, at skovfolk ikke har brug for at træffe rigtige beslutninger på kort sigt. Sådanne beslutninger er der behov for hver dag. Dersom dagligdagen går i fisk, kan det hele hurtigt få en ende, og så bliver der slet ikke brug for langsigtede planer. Det betyder endnu mindre, at vi kan falde hen med en fornemmelse af, at alt går af sig selv.

Det pusterum, vi har fået, varer måske kun kort. Problemerne skal i hvert fald nok melde sig, og der vil blive god brug for evner og initiativ.

Men det betyder, at der skal være tid og kræfter til at se de årtier frem, som skovens tarv kræver. Skovdyrkingen har ført en for tilbagetrukket tilværelse i de seneste år. Mange havde ligesom givet op og forsømt at tilpasse metoderne til dagens økonomiske mønster. Det er imidlertid netop den tilpasning, der er behov for, og det er tilmed en spændende opgave.

Skovdyrkingen fortjener igen sin naturlige centrale plads, og det skal være mit nytårsønske, at den også får den. *Godt nytår.*

Arboretet

Som introduktion til en kommende artikelserie om Arboretets virksomhed gives i det følgende en kort almindelig orientering om Arboretet, dets historie og virkeområder.

Historie

Da skovbrugsundervisningen blev flyttet fra henholdsvis Kiel og Helsingør til Københavns Universitet, gav det stødet til, at Forstexaminations-Com-missionen i 1830 fik oprettet Forstbotanisk have i det sydvestlige hjørne af Charlottenlund skov. Haven skulle: »tjene til at meddele de for en Forstmand nødvendige Kundskaber i Botanikken i Almindelighed og navnlig de Dele af denne Videnskab, som angår de træagtige Væxter i Særdeleshed».

I 1863 blev haven lagt ind under Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Forsthavens administration har vekslet mellem afdelingerne for havebrug og skovbrug, og der var adskillige forsøg på at få den udvidet og flyttet uden for København. Det blev sidste gang forsøgt i 1917, hvor der blev nedsat et udvalg, hvor H. O. G. Ellinger var formand, F. Kølpin Ravn var sekretær, og bl. a. bestod af J. Helms, A. Oppermann, P.E.Müller, C. Raunkjær, H. S. Buchwald og G. Hauberg. Udvalget skulle søge oprettet et Statsarboret placeret i Hørsholm.

Arboretet skulle efter d'herrers forslag foruden de nuværende arealer på ca. 16 ha bestå af yderligere 44 ha af Folehave Skov.

Arboretet blev dog først en realitet i 1936, da man på initiativ af Landbohøjskolen fik bevilget 50.000 kr. til dets oprettelse på et statsejet areal, (hvor det idag ligger).

I 1937 var Arboretet en selvstændig afdeling under Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole med dr. C. Syrach-Larsen som leder og et Arboretudvalg bestående af højskolens direktør og professorerne i henholdsvis botanik, havebrug og skovbrug.

Ved indførelse af den ny anordning i 1969 blev Arboretet henlagt under det grundvidenskabelige fagråd.

Arealer

Arboretet råder idag direkte over ca. 35 ha.

Det egentlige Arboret er på små 16 ha. Man har lejet ca. 8 ha af Hørsholm Statsskovdistrikt og har en »gentleman agreement« med det samme distrikt om at måtte udplante forsøg på visse arealer – ca. 11 ha – af Folehave Skov.

Endvidere har man et samarbejde om arealanvendelse med Gl. Kjøgegaard, Pinetet på Herlufsholm, Hesede Planteskole på Gisselfeldt, parken på Hoffmannsgave og Gammelmosen i Gentofte, der forøvrigt er landets ældste naturvidenskabelige fredning (over 100 år gammel).

Ved Forskningscentret i Hørsholm har man forpligtet sig til at beplante ca. 100 ha. Heraf får man rådighedsret over ca. 15 ha til egne formål. På 10 af disse 15 ha – et areal, der er 90 m

Tegning af et parti af Forsthavens nordamerikanske del med følgende arter fra venstre mod højre: *Tsuga heterophylla*, *Pinus jeffreyi*, *Juniperus virginiana*, *Picea engelmanni* og *Pinus ponderosa*.

bredt og ca. 1 km langt – er man ved at etablere et længe ønsket og savnet »vedplanternes system«.

Til slut skal det nævnes, at Arboretet fra den 1/4-1975 har lejet 15 ha af Lønsgård ved Hillerød, der ejes af Statsfrøkontrollen.

Arbejdsopgaver

Arboretets opgaver falder naturligt i tre grupper:

1. Dendrologi
2. Skovhistorie
3. Forstgenetik.

Dendrologi. Inden for dendrologien har Arboretet til opgave at skabe og udbygge en studiesamling af de vedplantearter, der kan trives på friland i Danmark.

Dette arbejde indebærer, at man udsender indsamlingsekspeditioner og har en udveksling af frø- og plante-materiale med lignende institutioner i andre lande.

I den forbindelse skal det nævnes, at der – på dansk initiativ – i 1974 formentlig vil ske en udveksling af dendrologisk-forstlige delegationer mellem de nordiske lande og Den kinesiske Folkerepublik.

Dette skulle for Arboretets vedkommende forhåbentlig udmøntes i et fagligt samarbejde, der skulle medføre, at man kan indsamle frø fra de kinesiske bjergområder.

Desuden påhviler det Arboretet at forsyne den botaniske undervisning ved Landbohøjskolen og andre læreanstalter med afskåret materiale.

Endelig er Arboretet formidler af nyt plantemateriale til havebrug, skovbrug og landskabsplantning i videste forstand (trafikanlæg, byudviklingsområder, læ, vildtformål, sløring af skæmmende områder o. lign.).

Skovhistorie. Forskning og undervisning i dette fag ved Landbohøjskolen varetages af Arboretet.

Forstgenetik. Inden for dette felt består Arboretets arbejde i forskning, forædling og undervisning.

Undervisningen omfatter »skovtræernes genetik og forædling« (der indgår som en del af faget Skovdyrkningens biologi), tilvalgsfaget »Forstgenetik« samt undervisning af licentiat- og u-landsstipendiater.

De følgende artikler, der skrives af Arboretets medarbejdere, vil omhandle det arbejde, der udføres inden for forskning og forædlingsarbejdet, hvorfor det ikke bliver omtalt her.

For at Arboretet kan udføre sine mange forpligtelser, kræver det et intenst samarbejde med såvel nationale som internationale institutioner, til hvilke man overalt har et mønsterværdigt forhold.

Som det sidste skud på stammen skal det nævnes, at Arboretet har planer om at deltage i et samarbejde om anvendelsen af en fytotron, der skal bygges og drives af De forenede Bryggerier på Carlsbergs grund.

En fytotron er et avanceret klimakammer, hvor man har store muligheder for at styre de ydre faktorer.

Personale

Til at udføre det store arbejde, der er pålagt Arboretet, er der idag ansat 9 videnskabelige medarbejdere.

Da Landbohøjskolen skulle afskedige 28 videnskabelige medarbejdere, gik det hårdt ud over Arboretet, der den 1/4-1974 skal af med 2 mangeårige medarbejdere.

Man arbejder i øjeblikket ihærdigt på at skaffe dem arbejde på anden vis inden for deres specialer, bl. a. ved at søge penge ved forskningsrådene for på den måde at få løst de opgaver, man var igang med. Afskedigelserne medfører det særdeles uheldige, at en række opgaver, der bliver behandlet af vedkommende medarbejdere, ikke vil blive løst, såfremt der ikke skaffes penge til det fortsatte arbejde ad anden vej.

Dette skyldes, at arbejdsopgaverne ved Arboretet er delt ud til de enkelte medarbejdere, således at de er specialister inden for hver deres afgrænsede felt.

Arboretets budget er på 1,6 mill. kr.

Interview

I anledning af artikelserien har SKOVEN stillet nogle spørgsmål om Arboretets forhold til de praktiske skovbrug til arboretsforstander, dr. agro. Bent Søegaard.

Det første, vi spurgte om, var, i hvilket omfang har Arboretet påvirket planteforsyningen til de danske skove?

Arboretet har bl. a. gennem arbejdet med oprettelse af kårede bevoksninger, hvor man var med fra starten, givet et ikke uvæsentligt bidrag til et forbedret plantemateriale.

I de senere år har Arboretet spillet en rolle navnlig ved etablering af frøhave, hvor de ældste, der stammer fra 1947 og ligger på Statens Planteavlstation i Humlebæk, skulle frembringe hybridlærk.

Der er idag anlagt frøplantager af ask, rødgran, sitkagran, contortafyr, douglasgran og skovfyr som de vigtigste.

Er proveniensvalget fornuftigt herhjemme?

Statens forstlige Forsøgsvæsen har siden 1901 tilført landet værdifulde provenienser, og man har gjort et stort arbejde for at påvirke skovbruget i en rigtig retning; men det har i nogen grad skortet på viljen til at leve op til disse krav, idet der har været en tendens til hos visse praktikere at købe frø eller planter, hvor det var billigst, og ikke hvor det var rigtigst.

Er podning stadig lige aktuel?

Vegetativ formering er altid aktuel og af stor betydning for forskningen.

For praktikerne vil den vegetative formering formentlig ikke komme til at få den store betydning, men den vil spille en stadig større rolle, især stiklingerne, næppe podningerne.

Har Arboretet kvaliteter eller aktiviteter, skovbruget ikke udnytter?

Anvendelsen af hybridlærk og hybridthuja skulle være mere udbredt.

Der hersker en aversion mod lærk, der nok skyldes, at teknologerne ikke har værdsat træarten efter fortjeneste.

Thujahybriden, der fremkom som resultat af et ønske fra det praktiske skovbrug til erstatning af den amerikanske thuja, var først på markedet, da skovbruget befandt sig i en økonomisk bølgedal.

Træarten kunne udmærket erstatte rødgran, hvor denne ikke kan klare sig i de gamle skovegne.

Fårefolden. Frøhave af hybridlærk, anlagt i 1947.

Er der områder, Arboretet forsømmer?

Hvad kunne man ønske sig at tage op, såfremt man havde penge til det?

Arboretet forsømmer i høj grad forædlingen af Danmarks nationaltræ – bøgen – men man sætter sin lid til Forsøgsvæsenets arbejder vedrørende proveniensundersøgelser.

Såfremt man havde penge til det, ville man – udover at genoptage bølgeforædlingen – forædle også på eg, som man mener er af stor betydning for dansk skovbrug.

Det sidste spørgsmål, SKOVEN stillede dr. Søegaard, lød, om der var udbytte af det internationale samarbejde?

Det internationale arbejde har siden Arboretets start været en integreret del af dets arbejde, idet dr. C. Syrach-Larsen har været igangsætter af genetisk arbejde i en lang række lande.

Dette arbejde er siden udvidet, og Arboretets medarbejdere ser en stor inspirationskilde i dette arbejde. Man betaler ikke kun ud af huset, hvad mange måske tror, men man får også pengene ind igen.

Som et eksempel kan nævnes den nytte, man har haft af medarbejders ophold i Thailand, hvor resultaterne i forsøgsarbejdet grundet den store væksthastighed og korte omdrift langt hurtigere bliver tilgængelige.

Resultaterne kan ofte overføres på danske forhold, som det bl. a. er sket på frøplantageområdet. mh.

Svensk debat om skovbrug og miljø

Af lektor, lic. agro. FINN HELLES

Der foregår i Sverige en debat om skovdriftens indflydelse på miljøet. Denne debat har i løbet af det sidste års tid udviklet sig til en veritabel hetz mod skovbruget, både fra dele af pressen og fra forskellige naturværnorganisationer. Det er tydeligt, at skovbruget er chokeret over de heftige angreb, og reaktionen varierer fra indigneret afvisning af anklagerne til forsøg på at etablere seriøs diskussion med angriberne.

Angrebene går ud på, at mange af de driftsmetoder, der benyttes i moderne svensk skovbrug, virker ødelæggende på miljøet i uforsvarligt omfang. Debatten – i hvert fald den voldsomme del af den – synes at være foranlediget af de store renafdrifter med påfølgende tilplantning i dybe furer (»hyggespløjning«) i Norrland. De virkede åbenbart som katalysator for opdagelsen af en mængde andre former for vanrøgt.

Forstmænd begyndte at spørge, hvordan det kunne gå til, at de, der altid havde anset sig for værdige forvaltere af naturelementet skov, pludselig fremstod som naturødelæggere. I en lederartikel i SKOGEN (1973, s. 39) peges der på nogle mulige forklaringer: Skovbruget arbejder med så store driftsenheder, at mange tiltag – ikke mindst renafdrifter – bliver iøjnefaldende. Det tager lang tid at »erstatte« en gammel bevoksning. Ikke mindst byboere er blevet hyppigere gæster i skoven, og de har sjældent umiddelbar forståelse af, at skovbrug er et erhverv. Når landbruget kan anvende langt større mængder handelsgødning og kemiske bekæmpelsesmidler end skovbruget uden at blive angrebet nær så stærkt herfor, skyldes det måske, at landbruget har dygtigere PR-folk, og at et krav om begrænsning af brugen af disse »miljøgifte« uvægerligt vil resultere i højere fødevarerpriser.

Som de svenske skove ser ud i de unge feltbiologers øjne.

Naturvårdsverket, som er det officielle organ til varetagelse af samfundets interesser vedrørende naturbeskyttelse, gennemførte – delvis på skovbrugets foranledning – en analyse af problemerne. Rapporten forsvarede stort set det moderne skovbrugs driftsmetoder, men indeholdt dog også en del kritik. (SKOGEN 1973, s. 443).

En gruppe inden for Svenska Naturskyddsföreningen, der kalder sig Sveriges Fältbiologiska Ungdomsförening, var uenig med Naturvårdsverket. Den satte sig for at gøre angrebet på skovbruget til en landsomfattende bevægelse og udgav en bog: »Skogsbruk och ekologi«. (Natur och Kultur). Stockholm 1973, 140 s. Bogens formål og karakter fremgår klart af forordet:

»Renafdrifter bliver mere og mere almindelige, og de breder sig ud over landet. Ager konverteres til skov. Nåleskoven breder sig på løvskovens bekostning. Gødskning af skov bliver mere og mere almindelig. Løvskoven bekæmpes med fenoxisyrer. Insekter bekæmpes med bl. a. DDT og lindan. Nye træarter indføres. Afdriftsarealer bearbejdes ved pløjning. Moser afvandes, for at man kan få mere skov. Monokulturer bliver mere og mere almindelige. Store maskiner overtager i vid udstrækning skovarbejdet. Træindustrien ekspanderer.

Men hvad sker der egentlig med miljøet? Hvilke økologiske konsekvenser får skovdriften?

Det er for at få disse spørgsmål besvaret, at denne bog er blevet til. Bogen er altså et debatindlæg, hvor de forskellige forfattere har sammenstillet forskningsrapporter og givet egne kommentarer og vurderinger set fra økologisk synsvinkel . . . Bogen er også en sammenstilling af fakta om Sveriges skove og deres økologi, og om skovbrugets indvirkning på skoven. Den kan derfor benyttes af alle, som alene eller i studiekredsform vil udvide deres kundskaber om landets dominerende naturtype og om et brændende diskussionsemne . . .«. (s. 5).

Bogen er heterogen – visse kapitler og afsnit er af nogenlunde forsvarlig faglig standard, mange skæmmes af en unuanceret stillingtagen i indiskutable spørgsmål, og nogle domineres af naiv politisk propaganda.

Som eksempel på det første kan nævnes det korte kapitel: Faunaen og skovbruget. Blandt de mange kategoriske synspunkter kan anføres en klar afstandtagen fra brug af motorsav, fordi den medfører en høj ulykkesfrekvens. Og et eksempel på politiske fraser: I det sydlige Sverige vinder nåleskoven terræn på bekostning af løv-

Hyggepløjning under udførsel

skov og ager. »Årsagen til denne udvikling er den moderne skovpolitik, som bygger på privatkapitalistiske lønsomhedskriterier. Det gamle kulturlandskab gav sit udbytte i form af afgrøde (græsning, vinterfoder), energi (brænde) og gavtræ. Den slags arealanvendelse harmonerede dog ikke med den velfærdspolitiske målsætning.« (s. 18 f).

Overalt har ordet »økonomi« en dubiøs klang, ordet »økologi« derimod er sakrosant. Feltbiologerne mener måske, at de har taget misteltenen i ed med et afsnit om økonomi og politik. Dettets indhold er sådan set korrekt, men det er så tyndbenet, at det i virkeligheden ingenting siger.

Man forbavses over de drastiske konklusioner, feltbiologerne drager, for gennemgående lægger redegørelserne ikke op dertil: Stands gødskning af skov! Stands »hyggepløjningen«! Stands den kemiske bekæmpelse af løvskov! Stands de store monokulturer! Stands anvendelsen af insektgifte! Stands anvendelsen af nye træarter! Regulér renafdrifterne ved hjælp af lovgivning!

Mange af feltbiologernes synspunkter er berettigede, blot de tages med et korn salt; og der fremføres også konstruktive forslag af rimelig karakter til en mere miljøvenlig skovdrift. Argumenternes fundamentale svaghed er, at de er isoleret biologiske, dvs. at der ikke foretages nogen vurdering af deres samfundsøkonomiske konsekvenser – denne mangel synes iøvrigt at være et karakteristikum for miljødebat.

Svensk skovbrug er ved at indtage den eneste fornuftige stilling til angrebene,

nemlig at tage dem alvorligt og søge at lede diskussionen ind i frugtbare baner. Fornylig afholdt Skogshögskolan således et stort debatmøde med mottoet: »At afdrive eller ikke afdrive – det er sagen«.

Det er sandsynligt, at miljøbevægelsen mod skovbruget springer over Øresund; Danmark får også en »miljømafia«, dog næppe så rabiart som den svenske. Når den kommer, bør dansk skovbrug modtage den som en positiv udfordring og være parat til at se kritisk på sig selv. Det er nok klogt i tide at søge at bygge bro over den informationskløft, der – sammen med motiver af enøjet politisk art – måske er sagens kerne.

RÆVESKIND

Vi afholder auktion over røde ræveskind samt andre vildtskind i december, januar, marts og april.

Sidste indlevering til decemberauktionen d. 1. december.

Sidste indlevering til januarauktionen d. 8. januar.

Der forventes stor efterspørgsel og gode priser i år.

IFA-PELS

Ejby Industrivej 28
2600 Glostrup
Telefon (01) 96 48 22

AKTIESELSKABET ROLD SKOVS SAVVÆRK 9510 ARDEN

DANSK TØMMER
RÅTRÆINDKØB TELEFON (08) 56 12 66

Produktion:

Dansk tømmer:
brædder og lægter.

Købes:

Nåletræ
til bygningstømmer.

I/S SKÆRBÆK SAVVÆRK

v/Chr. Dahl & Co. . 7400 Herning . Tlf. (07) 12 41 88

Kassetræ af nåletræ købes

ALDERSLYST SAVVÆRK OG v/brødrene Møballe
SILKEBORG EMBALLAGEFABRIK 8600 Silkeborg - Tlf. (06) 82 01 21

15.000 m³ bøgekævler kl. A-B-C-D

Købes årligt på Sjælland - Lolland-Falster til markedspris.

Kontant betaling.

RYDE SAVVÆRK

Tlf. (03) 88 92 21*
4930 Maribo

Fra Sydøstjydsk Småskovforening

- noter:

Sydøstjydsk Småskovforening har holdt generalforsamling på »Den gl. Grænsekro« ved Taps.

Foreningens formand, proprietær *E. Schultz-Petersen*, Tyrstrupgaard, Christiansfeld, bød de ca. 60 fremmødte medlemmer velkommen. Formanden indledte sin beretning med at mindes foreningens første konsulent, skovrider *Knud Nannestad*, der døde i sommer 82 år gammel, og udtalte bl. a., at ikke alene var han en dygtig forstmand, der på udmærket vis havde passet foreningens skove i ca. 40 år, men hans menneskelige egenskaber havde også skaffet ham mange venner blandt foreningens medlemmer. Dernæst sagde formanden, at der her i efteråret var sket en beklagelig udvikling indenfor skovbruget, idet Statsskovbruget var blevet overført til Miljøministeriet, medens det private skovbrug var forblevet under Landbrugsministeriet. Endvidere omtalte formanden den gennem nogle år diskuterende skovfondskonto, som nu lå til udtalelse i Ligningsrådet med anbefaling fra såvel Landbrugsministerium som Handelsministerium. Om den påtænkte fusion mellem Hedeselskabet og småskovforeningerne sagde formanden, at afgørelsen nu sikkert måtte udskydes, til der var sket en politisk afklaring, men at man fortsat havde kontakt med de implicerede parter. Endelig omtalte formanden, at tilslutningen til småskovforeningen fortsat voksede. Foreningen havde nu 844 medlemmer med 5154 ha skov, en fremgang siden sidste år på 20 medlemmer med 169 ha.

Derefter blev ordet givet til foreningens konsulent, skovrider *Kjeld Ramsing*, Rebæk, Kolding, der i sit indlæg fortalte, at der i den forløbne sæson havde været stor efterspørgsel efter træ. Det havde ikke været muligt at opfylde alle aftaler med savværkerne, hvilket efter alt at dømme skyldtes den milde vinter, som havde gjort, at arbejdskraften blev sat ind på byggeri m. v., men også det skattemæssige problem havde spillet ind, så vi må håbe, at spørgsmålet om skovfondskontoen bliver løst, således at tilførslen af træ til savværkerne i mindre grad bliver gjort afhængig af skovejernes indtægter.

Om den kommende sæson udtalte skovrideren, at skovene på grund af oliekrisen var kommet i en vanskelig situation, idet mange mennesker ville supplere deres olieforbrug op med træ, men da spånpladefabrikken og cellulosefabrikken i de senere år har kunnet aftage alt det træ, der tidligere

gik til husholdning, så kunne det nu gå ud over forsyningerne til disse fabriker, hvilket set på længere sigt ville være meget uheldigt. Skovrideren mente, at situationen kunne klares ved dels at udnytte det træ, som industrien ikke kunne bruge, og dels ved at skove lidt mere, så forsyningerne til industrien ikke gik ned. Endvidere udtalte skovrideren, at der for sæsonen 1973/74 var stor efterspørgsel efter gavtræ. Priserne var for løvtræ steget ca. 40 % og for nåletrætømmer ca. 60 % på et år. Det er jo en ret kraftig stigning, men man måtte ikke glemme, at også omkostningerne var steget betydeligt. Konsulenten sluttede sit indlæg med en tak for godt samarbejde.

Derefter blev foreningens regnskab, der balancerer med ca. 105.000 kr., oplæst, og såvel beretning som regnskab blev eenstemmigt godkendt. Foreningens kontingent for 1974/75 blev fastsat uforandret til 15 kr., medens tilsynshonoraret blev sat 2 kr. op til 12 kr. pr. ha.

Til foreningens bestyrelse blev genvalgt propr. *O. Krag-Olsen*, Vonsildgaard, Vonsild og propr. *Nis Ole Juhl*, Troisel, Bjert, og som revisor blev konsulent *N. Å. Madsen*, Ladegård, Haderslev genvalgt.

Efter en kort kaffepause gik man over til generalforsamlingen i den under småskovforeningen oprettede celluloseafdeling, som leverer træ til Dansk Træcellulose, Assens. Her omtalte skovrideren i sin beretning, at fabrikken som bekendt var blevet solgt til A/S Junckers Savværk i februar 1973. Der var endnu ikke kommet underretning fra bestyrelsen fra Dansk Træcellulose om, hvorledes de ved salget frigjorte midler skulle fordeles, og skovrideren henstillede til de leverandører, der endnu ikke havde opfyldt deres kvota til Dansk Træcellulose om inden 1/4 1974 at levere det manglende kvantum til Juncker, idet der var mulighed for på den måde at lave en clearing.

Til celluloseafdelingens bestyrelse blev skovfoged *Friberg*, Holsted, genvalgt, og som revisorer blev de under småskovforeningen virkende revisorer genvalgt.

Formanden sluttede generalforsamlingen med en tak til de fremmødte medlemmer. *Kjeld Ramsing.*

Nye film

Filmen *Mekaniseret fældning i småt nåletræ* er netop færdiggjort. Filmen viser, hvordan fældning, nedtrækning, bunkelægning og udslæbning af hele træer kan foretages med en og samme landbrugstraktor udrustet med fældeudstyr og klembanke.

Instituttet har fået fremstillet en kopi af filmen *Skovning med Timberjack RW-30*. Filmen viser en skovningsmaskine, der kan fælde, afkviste og bunkelægge hele stammer af småt nåletræ. Maskinen er udviklet med henblik på tynding i nåletræ.

Begge film er i formatet super 8 og i farver.

Filmene kan ses i Skovteknisk Institut og rekvireres herfra.

Fjernmanøvrering af traktorspil

I samarbejde med Kronborg distrikt og skovløber Knud Sørensen, Klosteris, har instituttet foretaget en orienterende undersøgelse af præstationer og arbejdsforhold ved udslæbning med traktorspil fjernmanøvreret med radio eller reb. Undersøgelsen vil give et indtryk af fjernmanøvreringens fordele og ulemper under almindelige udslæbningsforhold. Efter endt bearbejdning vil resultaterne blive offentliggjort.

Præstationer til arbejdsplanlægning

Skovteknisk Institut er for tiden i færd med at udarbejde et sæt tabeller og kurver til brug ved arbejdsplanlægning. Sættet vil indeholde præstationer for skovning, udslæbning og udkørsel for de hyppigst forekommende effekter af bøg (løvtræ) og rødgran (nåletræ).

Nye lokaler til instituttet

Instituttet er nu flyttet ind i sine nye lokaler i Vester Voldgade 86 – en etage under Dansk Skovforening. Herefter er et længe næret ønske om bedre plads- og kontorforhold opfyldt. Hver medarbejder har nu fået sit kontor. Et særligt rum har vi indrettet til bibliotek, biograf og læsestue. Tanken hermed er bl. a. at tilbyde instituttets gæster et sted, hvor de kan slå sig ned og i fred og ro til eksempel gennemse instituttets tidsskrifter, faglitteratur, lysbilleder og film.

Instituttets adresse og telefonnummer er fortsat *Vester Voldgade 86, 1552 København V, (01) 12 21 66.*

Kulturarbejdets rationalisering

Som optakt til en rationalisering af kulturarbejdet i skovbruget har Skovteknisk Institut indbudt repræsentanter for forskningsinstitutioner, planteskoler og skovdistrikter til et møde, hvor man vil forsøge at konkretisere de opgaver, der trænger sig mest på. Endvidere skulle mødet gerne medvirke til en koordineret og samlet indsats ved forskning og udvikling inden for kulturområdet.

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles jubilæumsfond

Af Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles jubilæumsfond er der et beløb, stort kr. 46.000,- til rådighed til uddeling i april 1974.

Beløbet kan anvendes til løsning af opgaver, hvortil der ikke ad de almindelige kanaler kan ydes fornøden støtte, herunder igangsættelse af forskningsarbejder samt støtte til de studerende og deres arbejde. Til sidstnævnte formål skal mindst anvendes en trediedel af det rentebeløb, der er til rådighed til uddeling.

Fondets midler må ikke anvendes til formål, som det efter lovgivningen eller praksis normalt er statens sag at varetage. Renten af det af De samvirkende Kvægavlforeninger skænkede beløb kr. 25.000,- skal anvendes til støtte for kandidater, som ved studier i udlandet uddanner sig i kvægavl med henblik på virksomhed i dansk landbrug.

Ved ansøgning om støtte til igangsættelse af forskningsopgaver og lignende må det godtgøres over for jubilæumsfonden, at støtte til det pågældende formål ikke kan opnås fra fonds under staten.

Støtte til studerende til dækning af studieudgifter kan ikke bevilges af jubilæumsfonden, ligesom der ikke ydes bevilling til studerende som stipendium eller støtte til hovedopgave m.v. Ansøgninger om at komme i betragtning ved uddelingen affattes på ansøgningsblanketter, der udleveres på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles administration og indsendes *inden den 15. februar 1974* til jubilæumsfondens sekretær, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Bülowsvej 13, 1870 København V.

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, den 19. december 1973.

H. C. Aslyng, / A. Storm,
formand. / sekretær.

Nordisk samarbejde

I anledning af den XIII Nordiske Skovkongres har kongressens formand P. SKÖLD udtalt følgende. (Se programmet i SKOVEN nr. 12, 1973).

Skønt forudsætningerne for og betydningen af skovbrug i de enkelte nordiske lande er forskelligartet, findes der samtidig meget, som forener og danner et naturligt grundlag for forskellige former for samarbejde over grænserne. Dette samarbejde organiseres af forskellige myndigheder og organisationer; nogen overordnet samordning gennem en udbygget administration findes ikke. Derimod har man fra langt tilbage indset betydningen af at fremme det forstlige samarbejde mellem de nordiske lande. Denne opgave påhviler Nordisk Skovunion, som samtidig uformelt søger at samle og fordele samarbejdsprojekterne på de forskellige interesserede og i forbindelse hermed formidle kontakt vedrørende de forskellige projekter. At stimulere til øget udveksling af erfaringer forstfolk imellem og derigennem til forbedret kontakt er en vigtig del af denne virksomhed, som bør føre til udvidet kendskab til skovbrugsforhold i de forskellige nordiske lande.

Et af midlerne for det nordiske samarbejde på det forstlige område har været regelmæssigt tilbagevendende skovkongresser, hvor værtskabet har gået på omgang mellem de nordiske lande. Skovkongresserne er som regel blevet arrangeret hvert fjerde år. Sverige stod for værtskabet i 1958, og i år er det atter Sveriges tur til at påtage sig arrangementet. Forberedelserne til denne kongres har stået på et par år, og et stort antal forstfolk over hele landet har været og vil blive engageret i planlægningen og gennemførelsen af kongressen. De store retningslinier er blevet foreslået af en forberedelseskomité og fastlagt af kongressens præsidium, som består af den svenske sektion af Nordisk Skovunions repræsentantskab.

For at opnå størst mulig spredning af ekskursionsprogrammet – såvel geografisk som emnemæssigt – har man inddelt landet i syv regioner, hvilket stort set er i overensstemmelse med riksskogstaxeringens industriområder. I hver region er der blevet oprettet en lokalkomité med den opgave at arrangere 2–4 ekskursioner inden for angivne emneområder.

Emnerne kan henføres under følgende tre hovedområder:

- Jordudnyttelse og skovpolitik
- Udnyttelse af forhåndenværende skovressourcer
- Skabelse af nye skovressourcer

Efter to ekskursionsdage – 12.–13. juni – samles kongresdeltagerne i Stockholm den 14. juni til plenarmøde samt banket. På plenarmødet vil det for tiden så aktuelle spørgsmål om skovens mangesidige udnyttelse blive behandlet. I en paneldiskussion med repræsentanter for de nordiske lande vil emnet blive belyst med udgangspunkt i de respektive landes situation. Det er kongresledelsens håb, at programmet vil blive fagligt udbytterigt og give lejlighed til udveksling af erfaringer mellem de nordiske landes skovfolk. Samtidig bør kongressen kunne blive en skovbrugets manifestation udadtil, en begivenhed hvor skovbrugsspørgsmål tiltrækker sig almenhedens interesse. En udtalelse, som er beregnet til at blive forelagt det samlede plenarmøde til godkendelse, er ved at blive forberedt. Vort håb er, at denne udtalelse vil kunne tjene som programerklæring fra det samlede skovbrug i Norden med hensyn til skovens udnyttelse til såvel træproduktion som rekreation og friluftsliv. Det er et spørgsmål, som i høj grad berører almenheden, og hvor skovbrugets opfattelse må tillægges stor betydning.

For Sveriges Skogsvårdsförbund betyder kongressens gennemførelse en stor arbejdsindsats, eftersom kongressekretariatet er forlagt til forbundets kontor. Imidlertid ville en begivenhed af dette omfang aldrig være blevet gennemført, hvis ikke forbundet havde hele skovbruget bag sig – såvel økonomisk som personalemæssigt. Takket være den store opbakning fra alle sider i forberedelsesarbejdet håber vi, at Skov-Sverige vil kunne skille sig fra opgaven med at arrangere denne nordiske skovkongres med ære.

Alle fra skovbruget i de nordiske lande, som er interesserede – både damer og herrer – hilser hjerteligt velkommen til den XIII Nordiske Skovkongres den 11.–14. juni 1974.

Vandprøven bekræfter, hvad diagrammet viser...

Den nye Homelite 350 SL Automatic ryster så lidt, at De kan placere et glas vand på den mens den arbejder (hvis De har lyst til det). Men den har andre fordele end at vibrationerne er lave. De tekniske data er meget fine:

Slagvolum:	58 cm ³
Motorhastighed ved max. effekt:	8000 omdr./min.
Kædehjul:	7- eller 8-tands
Brændstoftank:	0,7 liter
Kædeolie tank:	0,3 liter
Kædesmøringssystem:	automatisk/justerbar
Tændingssystem:	kondensator afladning
Kædetype:	³ / ₈ " deling
Kædehastighed:	20 m/sek.
Sværdstr.:	14", 16" og 20"
Vægt (tom) med 14" kæde/sværd:	7 kg.

Færdig med skadende vibrationer...

Rystelser fra kædesave trætter og skader. Men skovarbejdernes problem gennem mange år er nu løst af Homelite.

Den nye kædesav til professionelle. »Homelite 350 SL Automatic« har markedets laveste vibrationer i det bærende håndtag.

En officiel test i stor-skovlandet Sverige foretaget af Statens Maskinprovningar i Uppsala viser, at Homelite 350 SL er placeret lavest af 11 gennemprøvede maskiner hvad angår rystelser i det forreste håndtag – det bærende håndtag.

Det viser A diagrammet nederst i annoncen.

B diagrammet er resultaterne af en støj-test, der er foretaget på State Test Station, Vakkola (Finland).

Her fremtræder Homelite 350 SL automatic som en af de mindst støjforurenende kædesave.

Den nye motorkonstruktion giver strålende tomgang under alle vejrforhold og stor ydelse ved fældning og afgrening.

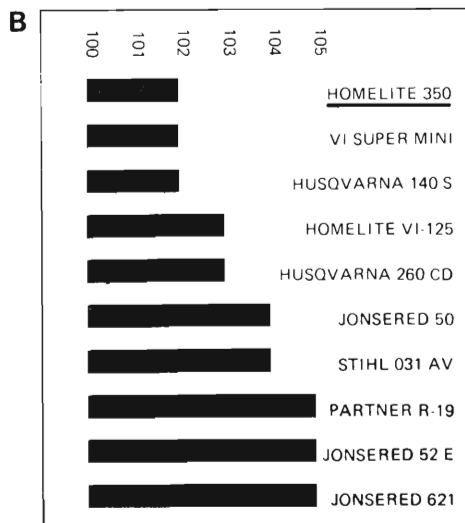
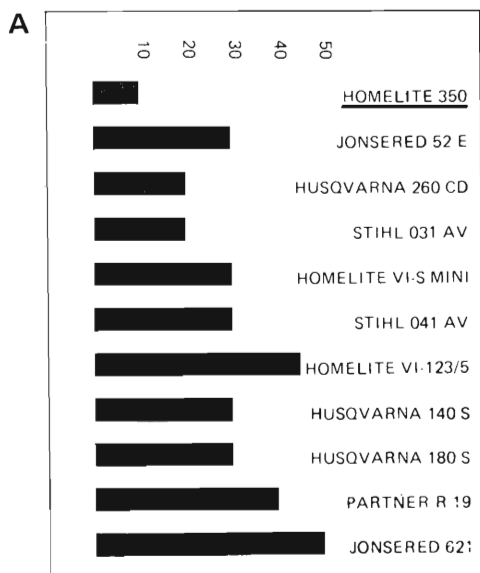
Den lave profil – p.g.a. vandrette cylindere, den bløde form og den gode balance gør den nye Homelite 350 til den ideelle sav til afgrening.

Og rent sikkerhedsmæssigt er Homelite 350 suveræn. Der er tilbageslags-beskytter, kædebremser i SL modellen, gaslås, højrehåndsbeskytter og kædefanger i tilfælde af kædebrud.

Vejl. pris kr.

2355,-
excl. moms

HOMELITE®

**AARHUS MOTOR
COMPAGNI A/S**

HOMELITE AFDELINGEN
SØLYSTGÅRDEN, 8250 EGÅ
TELEFON (06) 22 08 33

Timberjack RW-30 Skovningsmaskine

Skovteknisk Institut gennemfører for tiden et forskningsarbejde vedrørende mulighederne for en mekanisering af afkvistningsarbejdet i unge nåletræbevoksninger. Forskningsarbejdet er finansieret med støtte fra Statens Teknisk Videnskabelige Fond. Et led i forskningsarbejdet er at indsamle oplysninger på afkvistningsmaskiner fra hele verden med det formål at vurdere hvilke maskiner, der kan anvendes under danske forhold. Herunder er vi stødt på skovningsmaskinen Timberjack RW-30 - en af de få maskiner, der er konstrueret til at arbejde i tyndinger.

Af FRITZ MØLLER og EBBE LEER, Skovteknisk Institut.

Artiklen er baseret på litteraturstudier samt film og bygger derfor i det væsentlige på maskinfabrikantens oplysninger.

Skovteknisk Institut har ikke haft mulighed for ved selvsyn at vurdere skovningsmaskinen Timberjack RW-30, bl. a. fordi den endnu ikke er leveret til Europa. Når vi alligevel ønsker at omtale maskinen noget nærmere, skyldes det, at den er fremstillet specielt med henblik på tyndinger. Vi finder det derfor relevant her at bringe en vurdering af maskinens muligheder i Danmark.

RW-30 kan foretage fældning, afkvistning, topkapning og bunkelægning af yngre nål med en brysthøjdediameter 8 til 30 cm.

Maskinudvikling

Timberjack RW-30 er udviklet i Australien af firma *R. L. Windsor og Søn*. Det canadiske firma *Eaton-Yale* har for et par år siden overtaget alle rettigheder uden for Australien og New Zealand.

EATON har stor erfaring i skovmekanisering, idet firmaet bl. a. fremstiller Timberjack skovtraktorer.

Maskinbeskrivelse

RW-30 har som basismaskine Timberjack skovtraktor, model 330, med en motoreffekt på 94 HK.

På skovtraktorens bagvogn, hvor spillet normalt sidder, er bearbejdningseenheden opbygget. Bagerst er monteret et fældehoved på en 3,4 m lang arm. Armen kan dreje 35° til hver side for midterlinjen og kan løftes til lodret. Fældehovedet kan vrides ±12° i det vandrette plan.

Selve bearbejdningseenheden består af kvistningsbanen og et magasin (aflæsningskurv). Kvistningsbanen består af en fast arm (nederst) og en bevægelig

arm (øverst), begge på ca. 7,50 m længde.

Oven på den bevægelige arm sidder 5 stk. kvistningsknive og en topkapningssaks på en vogn.

Magasinet rummer 2 til 2,50 m³ og kan tippes, så aflæsning sker i bunker. Førerhuset er monteret ved siden af kvistningsbanen og er opbygget noget anderledes, end vi normalt ser. Dels sidder huset i traktorens ene side, dels sidder føreren sidelæns i forhold til køreretningen. Førerhusets indretning har vi kun meget sparsomme oplysninger om, men en del tyder på, at de ergonomiske forhold ligger meget langt fra det, man i dag må forlange af en specialmaskines førerplads.

Tekniske data

Basismaskine

Bredde	2,80 m
Akselafstand	3,30 m
Totallængde med kvistbane i transportleje	8,00 m
Dækmontering	18,4 × 34 - 10 lag nylon.

Bearbejdningseenhed

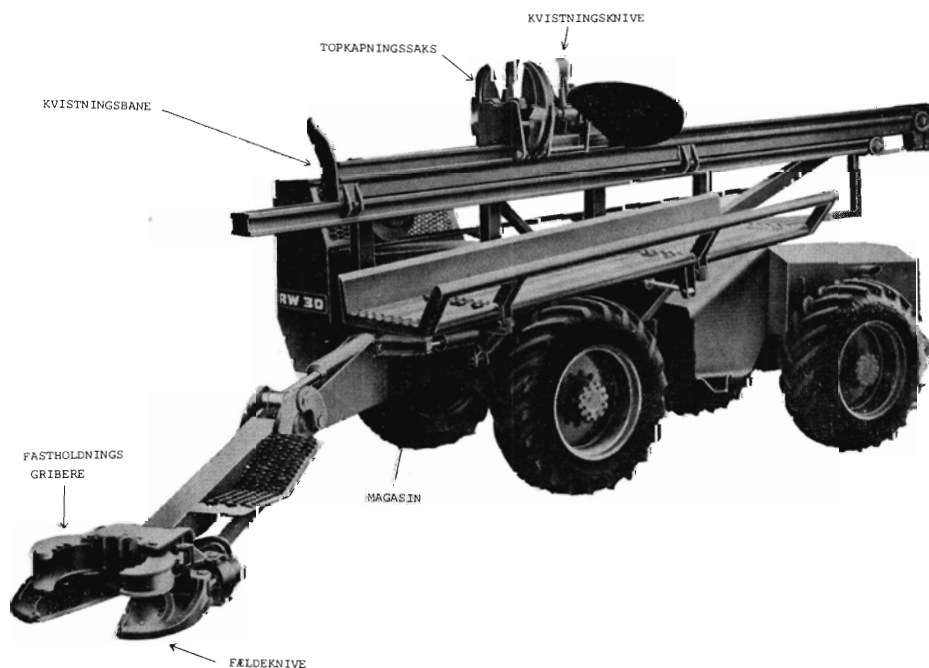
Max. kvistningsdiameter	0,30 m
Min. kvistningsdiameter	0,06 m
Max. afkvistningslængde	11,60 m
Afkvistningshastighed	1,50 m/sek.
Maskine totalvægt	11.340 kg

Arbejdsgang

RW-30 er konstrueret med henblik på rækkehugster.

Arbejdsgangen er følgende:

Armen med fældehovedet sænkes, og maskinen kører frem, til griberne omslutter træet. Med et betjeningsgreb aktiveres først griberne (øverst) og dernæst knivene. Armen løftes nu til lodret midt for traktoren, hvorved træet lægger sig i de åbne kvistningsknive. Fældehovedet fastholder nu rodenden, medens kvistningsoperationen finder sted. Kvistevognen med de 5 lukkede knive kører ud ad den øverste arm samtidig med, at denne bevæger sig ud ad den nederste arm. Herved opnås dels en stor kvistelængde i forhold til grundstillingen, dels en stor kvistehastighed. Når kvistevognen når til grundstillingen, sker topkapningen automatisk. Herefter åbnes fældehovedet, og stammen ruller ned i ma-

Skovningsmaskinen Timberjack RW-30.

gasinet.

Topkapningen kan indstilles til at ske automatisk ved forskellige topdiametre.

Maskinens totalbredde (2,8 m) vil under normale danske forhold kræve samtidig hugst af to rækker (min. sporbredde 3,5 m), for at maskinen kan komme frem. Tømning af magasinet sker til siden og stiller yderligere krav til sporbredden, når barkskrab skal undgås.

Økonomi

Maskinens pris er idag ca. 500.000 kr., og vi har herudfra kalkuleret en timepris på 230 kr./time ved en effektiv udnyttelse på 1150 timer/år. Denne pris er uden administrative omkostninger.

Præstationsniveauet opgives til at ligge mellem 60 og 100 træer pr. effektiv time. Vi har kalkuleret produktionsomkostning ved 60 og 90 stk./time; se kurve 1, som dækker fældning, afkvistning og bunkelægning.

Kurve 2 viser totalomkostning incl. udsælning, sammenlignet med traditionel skovning og transport. Det fremgår heraf, at Timberjack RW-30 ikke synes rentabel i de første gennemhugninger med trædimensioner under ca. 0,10 m³/stamme.

Tilpasning til danske forhold

Timberjack RW-30 løser desværre kun en beskeden del af vort tyndingsproblem i yngre nåletræ, og den kan ikke

umiddelbart indpasses i et dansk skovningsystem.

Maskinen vil være bedst egnet ved skovning af træ, der kan leveres parti-vis samlet til een køber (tømmerterminal). Det vil på denne måde være muligt at løse de problemer med renskæring, opmåling og sortering, som i skoven vil give anledning til store omkostninger. Disse omkostninger er ikke medregnet på fig. 2.

Konklusion

Timberjack RW-30 er en relativt billig skovningsmaskine med en ganske høj arbejdskapacitet. For danske forhold er den yderligere interessant, fordi den producerer hele stammer, og fordi den – som en af de eneste maskiner i verden – er konstrueret til tyndingsarbejde.

Maskinens tekniske formåen har vi ingen grund til at betvivle, dog kender vi ikke afkvistningskvaliteten i dansk gran.

Maskinen sammenlægger de afkvistede stammer i relativt store bunker. For at opnå en effektiv og økonomisk udnyttelse af maskinen må disse bunker holdes samlet under den senere transport.

Det materiale, vi hidtil har haft til rådighed, tyder på, at førerens arbejdsforhold lader en del tilbage at ønske. Skovteknisk Institut vil nøje følge den fortsatte udvikling omkring Timberjack RW-30.

Personalialia:

Baron, høfjærgermester *Axel Reedtz-Thott* er i en alder af 53 år afgået ved døden. Baron, som var ejer af Gavnø gods, var en initiativrig mand og medlem af en del forskellige virksomheder. Han var medlem af Folketinget i årene 1953–64.

Skovrider *O. Marstrand Jørgensen* er fratrådt som skovrider på Langesø pr. 1. januar 1974 p.gr. af alder og afløses som skovrider af tidligere forst-assistent *Finn Jacobsen*.

Skovejer *Paul V. E. Gøtzsche*, forstkandidat fra 1921, fylder 80 år den 4. februar.

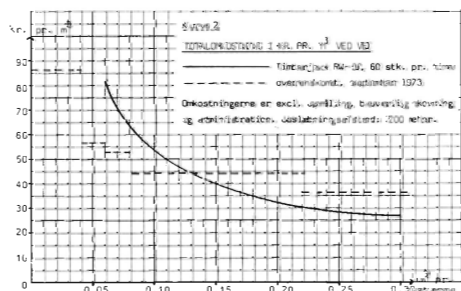
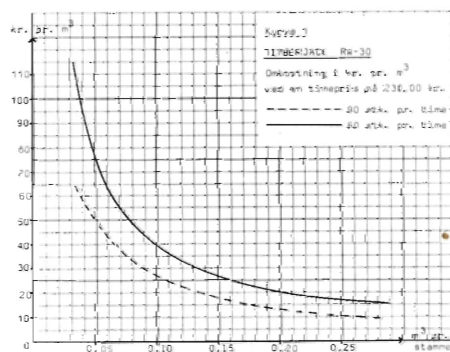
Skovrider og godsforvalter *Christian Dalgas* har den 1. februar været ansat på Vedbygaard i 25 år.

Fra den 1. januar 1974 at regne er høfjærgermester *P. C. baron Bertouch-Lehn* til Højbygaard og Lungholm udnævnt til kammerherre.

Skogspolitiska utredningen

Den i SKOVEN nr. 5, 1973, omtalte svenske *skogspolitiska utredningen*, der blev til på et initiativ af det svenske landbrugsministerium, er af landbrugsminister I. Bengtsson sendt til fornyet behandling i et udvalg, hvori der indgår flere eksperter. Det er udvalgets opgave at udbyde flere af de tidligere behandlede emner – især hugstpolitikken.

Man forventer, at der i løbet af kort tid foreligger en ny betænkning om de skovpolitiske spørgsmål. mh

Vi er købere til bøg og ask samt lidt ege- og elmekævler.

HVALSØ NY SAVVÆRK OG TØMMERHANDEL A/S

4330 Hvalsø

Tlf. (03) 40 81 36

Bøge-, Ege- og evt. Askekævler købes

A/S KORINTH SAVVÆRK

5783 KORINTH

(09) 65 10 09

Jysk Træ K/S

I SKOVEN's novemhernummer omtales oprettelsen af en ny træindustri - JYSK TRÆ K/S

Artiklen har i SKOVEN's decemhernummer afstedkommet en længere redegørelse, der har givet anledning til følgende svar.

Af skovrider E. CHRISTIANSEN og budgettet af L. MØLLER NIELSEN.

I forbindelse med indlægget i SKOVEN har *Danske Nåletræ-Industrier* i en skrivelse af 19.-12.1973 til Jysk Teknologisk Institut i Århus meddelt dette, at »nogle få savværksfolk« har givet sig tid til at »løbe Deres overslag igennem« og derved konstateret, at JYSK TRÆ K/S med en opskæring på 70.000 m³/år det første år vil møde med et driftsunderskud på ca. 3,6 mill. kr.

Det er jo til at tage og føle på!

Først vil jeg gerne takke for de mange gode – og især dårlige – råd, som artiklen og skrivelsen giver udtryk for.

Dernæst vil jeg bemærke, at forfatterne af de respektive indlæg tilsyneladende slet ikke har forstået baggrunden for og ideen med oprettelsen af JYSK TRÆ K/S.

Der arbejdes overalt i verden – og ikke mindst i Europa – på at finde metoder til at rationalisere processen *skov-savværk-træindustri*.

For dansk skovbrugs vedkommende er man så vidt – i privatskovbruget – at man er nået et punkt, hvorfra det kniber med at komme videre.

Motorsave og effektivt udslæbningsudstyr har betydet en væsentlig rationalisering af skovningsarbejdet, men man skal videre for at få løst en række påtrængende problemer.

Et af problemerne er skovning og afsætning af de meget store mængder mindre effekter af nåletræ (lægter I, bånd, småtømmer), der skal skoves i de jyske skove i de kommende år.

Spånpladefabrikkerne arbejder med problemet og prøver at udvikle metoder, så råtræ egnet til spånpladefabrikation kan aftages i hel længde, evt. uden afkvistning. Den tidskrævende del af skovningsarbejdet – afkvistning, afkortning og opmåling – skal overføres til industrien.

Øget økonomisk udbytte

Opgaven for JYSK TRÆ K/S ligger på samme plan – at udvikle en virksomhed, der kan medvirke til forenkling af arbejdet i skoven og ved videreforarbejdning af råtræet – på savværket og dertil knyttede træforbrugende virksomheder – at søge at skabe bedre økonomisk udbytte for skovens produkter.

De metoder, som JYSK TRÆ K/S agter at anvende, er på ingen måde nye og epokegørende.

Overalt i Europa arbejdes i stigende grad med råtræterminaler – med dertil knyttede savværker med flere opskæringslinier til behandling af råtræ af alle dimensioner – og dertil igen knyttede træindustrielle virksomheder til videreforarbejdning af træet.

Jeg er selv tilhænger af det lille savværk, direkte tilknyttet een eller flere nærliggende skovejendomme. Det nære samarbejde og den personlige kontakt har i mangfoldige år virket perfekt, men jeg må beklageligvis erkende, at stordrift og et øget samarbejde skov-savværk-industri bliver nødvendigt for at skabe overlevelsesmulighed for alle parter.

Forholdet kan sammenlignes med landmandens forhold til det lokale mejeri – og de fleste har vel opdaget, at hovedparten af de danske mejerier i de senere år er nedlagt og sammen-sluttet i mejeriselskabet »Danmark«.

Vi har i Danmark af »råstoffer« kun jorden og hvad der kan dyrkes på den, herunder træer. Med den tilsyneladende langvarige energikrise og deraf følgende økonomiske afmatning er det vor opgave at udnytte disse råstoffer bedst muligt, og kun et positivt samarbejde giver et godt resultat.

På Sjælland har man Centralsavværket, der åbenbart i savværkskredse op-

fattes som et misfoster. Det er muligt, at forkert maskinvalg m. v. har medført store økonomiske ofre for stifterne, men jeg konstaterer, at der i dag i Centralsavværket findes en levedygtig virksomhed, der videre udbygget fremover vil være af uvurderlig værdi for sjællandske skovejere. Her i Jylland har Frijsenborg Gods selv taget opgaven op og startet Fuglsang Savværk og kan herigennem – i alle tilfælde i en del år – på grund af godsets størrelse og økonomiske forhold skaffe skovbruget øget økonomisk indtjening ved videreforarbejdning af eget nåletræ.

Samarbejde

Vi er imidlertid ikke alle herremænd, og JYSK TRÆ K/S henvender sig derfor til de mange andre ejere af små og store skove, således at man i samarbejde med de iøvrigt mange interesserede savværker, tømmerhandlere og træindustrier kan opbygge en virksomhed til gavn for alle parter.

Jeg erkender, at arbejdet med oprettelsen af JYSK TRÆ K/S er enormt og støder på mange forhindringer og problemer. Det er imidlertid fremtiden for skovbruget og savværksindustrien – og det hurtigt stigende omkostningsniveau vil kun aktivere opgavens løsning.

Det er derfor ganske omsonst og efter min mening temmelig uklogt, når man fra »en kreds af midtjyske savværksejere« m. fl. affærdiger projektet som tåbeligt og urealistisk – indlægget styrker mig kun i min overbevisning om, at ideen er rigtig, og at det er den vej, vi skal frem. Jeg erindrer endnu med al ønskelig tydelighed, da direktør *Anton Pedersen* gik rundt med tegningslisten til »Dansk Spånpladekompani« og den negative indstilling, der – desværre også fra min side – mødte ham mange steder.

Ved glimrende ledelse er der nu opbygget en virksomhed, som hverken skovbruget eller savværksindustrien er i stand til at undvære.

Jeg konstaterer sluttelig, at JYSK TRÆ K/S er en realitet.

Vi søger samarbejde med alle interesserede skovejere, savværker, tømmerhandlere m. fl. – leverandører og forbrugere af dansk træ.

SAVVÆRKS-NYT har et udmærket slogan: »*Dansk gran er der tømmer i*«. Det kan vi vel ikke overtage, men det kunne måske vise sig, at »JYSK TRÆ K/S er der tømmer i«, både reelt og i overført forstand.

Anlægs- og driftsbudget

Nedenstående anlægs- og driftsbudget er udarbejdet på basis af faste tilbud og i samarbejde med statsautoriseret

Trævaremarkedet

Anlægsbudget:

Ejendom, byggemodning	
m. v.	1.100.000 kr.
Råtræterminal	1.350.000 -
Småtømmerlinie	1.850.000 -
Mellemtømmerlinie	1.950.000 -
Stortømmerlinie	3.250.000 -
Administrationsbygning	
og diverse	500.000 -
	<hr/>
	10.000.000 kr.

Driftsbudget baseret på:

- en skæring af 50.000 m³/år.
- skæreudbytter på små-, mellem- og stortømmerlinien på henholdsvis 50, 55 og 60 pct.
- en overvægt af småt dimensioneret råtræ.
- en råtræpris svarende til 50 pct. klasse A og 50 pct. klasse B, samt en pris på 110 kr./m³ for lægter I.
- råtræet afregnet KONTANT.
- et færdigvareudfald med overvægt af 3×3" og 4×4" tømmer, en halvtømmerprocent på 30, samt 10 pct. brædder og planker.

Varesalg	15.400.000 kr.
Råtræ	8.300.000 kr.
Hjem- transport	1.300.000 -
Intern transport	200.000 -
Arbejds- løøn	1.200.000 -
Øvrige driftsomk.	600.000 -
Bidrag til ejendoms- udg.	100.000 -
Admini- stration	600.000 -
Renter	1.100.000 -
	<hr/>
Overskud før afskrivn.	2.000.000 kr.

Nøgletal:

0-punkt-skæring: ca. 35.000 m³/år.
For hver pct., skæreudbyttet stiger, vil
overskuddet forøges med 250-300.000
kr./år og 0-punkt-skæringen falde med
3-4.000 m³/år.

For hver 100.000 kr., de faste udgifter
stiger/falder, vil 0-punkt-skæringen
stige/falde med 1.500 m³/år.

Til sammenligning tjener, at man
netop har indviet Norges største sav-
værk i Eidsvoll. Dette savværk er byg-
get efter samme princip - terminal/
savværk - og med til dels samme ma-
skiner som projekt JYSK TRÆ.

Anlægskapitalen til dette savværk har
været 11,5 mill. dkr., og kapaciteten
er 130.000 m³.

I Svensk Trävaru- och Pappersmassetidning 1973/18 omtales en foredragsserie om
trævaremarkedet, der blev afholdt i Växjö den 31.-10. 1973.

Af skovrider E. TOLSTRUP

Danmark

Dir. H. Lassen, København, regnede
med, at Danmarks import for 1972
på 1.445.000 m³ ville blive ca. 15 %
større for 1973, en ny rekord. - For
1974 må man efter bortfaldet af
momsgodtgørelsen regne med, at
at prognosen på 65.000 lejligheder
vil blive reduceret til ca. 45.000, men
man regner dog med at forbruget vil
forblive nogenlunde uændret på grund
af det større landbrugsbyggeri, der
forventes nu efter tilslutningen til EF,
efter at dette havde været forsømt i
en årrække.

Indkøbene for 1974 er allerede slut-
tet med over 50 % til væsentlig høje-
re priser end for 1973 middelpriiserne.

Tyskland

W. Reschke, Hamburg, udtalte, at
man for 1973 regner med en rekord
på 700.000 lejligheder, der for 1974
påregnes at synke til ca. 526.000 lej-
ligheder, der stadig ligger højere end
tallene fra 1960-erne. For etageejendomme
er der ved at indtræde et vist
overskud.

Med hensyn til indkøb har man været
forsigtige, fordi de hjemlige priser ikke
er steget så stærkt.

Frankrig

T. Håkansson, Paris, mente, at impor-
ten for 1973 påregnes at blive på
1.950.000 m³, en stigning på 10 %.
For fra 1974 havde man allerede den
1.-10. indkøbt 1 mill. m³, hvoraf Sve-
rige 550.000 m³, Finland 250.000 m³
og Canada 200.000 m³. Fra Canada
fik man i de foregående år kun
50.000 m³, men priserne har været
lavere end fra Sverige. For 1974 for-
ventes en tilsvarende import som for
1973.

Holland

B. J. Gort, Amsterdam. Importen var
i 1972 på 2.356.000 m³ og indkøbene
for 1973 på 2.557.000 m³ indtil nu.
For 1974 har man allerede indkøbt
1.2 mill. m³, hvoraf fra Sverige
792.000 m³, Finland 258.000 m³ og
Sovjet 150.000 m³.

Et tilbud på 100.000 m³ fra Sovjet var
ikke blevet accepteret fordi man hå-
bede på mildere priser.

Forbruget for 1974 forventes at syn-
ke noget, da der findes et vist over-
skud på lejligheder, så man vil redu-
cere antallet for nye lejligheder i 1974
med 10.000 til 125.000 stk. Indkøbe-
ne forventes at rette sig mere mod
Canada og Mellemeuropa.

Storbritanien

Sovjet har i begyndelsen af oktober
udbudt ca. 400.000 m³ af et forventet
samlet udbud på 1.9 mill. m³ til lever-
ring i 1974. Prisstigningerne har væ-
ret betydelige. For O/S Fyr fra 36 til
87 pr. m³ og for V fra 22 til 48 £ pr.
m³. Til trods for de høje priser var
der den 15.-10. tegnet 1.500.000 m³,
hvoraf man regner med at Exportles
vil levere ca. 1 mill. m³. Det næste
udbud forventes i begyndelsen af det
nye år.

Fra Tjekoslovakiet er udbudt ca.
125.000 m³ også til mere end for-
doblede priser.

Fra Canada er allerede til levering
i 1974 indkøbt 800.000 m³, til hø-
jere priser end Canada kan opnå på
andre markeder, men dog noget bil-
ligere end de svenske og finske priser.

Canadierne er interesseret i salg til
Europa på grund af usikkerhed med
hensyn til de amerikanske og japan-
ske markeder.

De svenske eksportsalg for 1974 var
i oktober på ca. 5.4 mill. m³ eller ca.
60 % af den forventede eksport. Her-
af afsættes ca. 60 % til Storbritanien,
(1973 ialt 3.7 mill. m³) Frankrig og
Danmark. - Spanien har indkøbt
400.000 m³ af forventet 600.000 m³.

Oktoberkonferencerne i Geneve og Brüssel

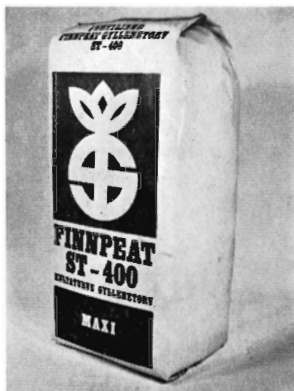
Den samlede importmængde opgøres
nu til 33 mill. m³ en stigning på knapt
3 mill. m³.

For 1974 er den samlede udbudte
mængde ca. 2 mill. m³ større end
prognoserne for indkøbet, men blot
på den uge, der var mellem de to mø-
der, viste der sig ret betydelige for-
skelle, hvorfor den mildning af pri-
serne, der skulle kunne forventes som
følge af et merudbud kan forekomme
noget usikker.

Anvender De sphagnum?

Til tiltrækning af skovplanter?
Spørg på Finnpeat ST 400.
Finsk vækstsubstrat af meget
fin kvalitet.
Leveres i baller à 400 l,
med eller uden gødning.

J. E. OHLSENS ENKE

Ny Munkegaard . 2630 Taastrup . Tlf. (01) 99 00 33

NØRRESUNDBY SAVVÆRK

A/S NØRRESUNDBY TØMMERHANDEL
TELF. (08) 17 00 22

Indkøb af nåletræ til bygningstømmer

Nord for Limfjorden:

Skovfoged N. P. Nissen,
»Alfarvad«, tlf. (08) 86 71 30

Syd for Limfjorden:

Skovfoged J. Wisbech,
Kås, tlf. (08) 24 54 32

**stager
lægter
og tømmer
købes**

**nørlund savværk
nørlund hegn**

9510 Arden
Telefon 08 · 65 41 66

Ulven i Skandinavien

»Svenska Naturskyddsföreningen« har som en af sine vigtigste opgaver at søge at bevare truede dyrearter. SNF's tidsskrift »Sveriges Natur« har i hefte 4, 1973 en artikel: Projekt VARG – et nyt SNF-projekt. Menneskets forfølgelse af ulven har sprængt ulve-populationerne, og der findes kun et begrænset antal tilbage i afsides liggende arealer i Nordamerika og Europa. Endvidere findes ulven endnu i Asien i et ukendt antal.

Den nordiske ulvestamme – af Linné benævnt *Canis lupus lupus* – anslåes idag til ca. 15 dyr, hvoraf godt 10 findes i Finland og muligvis nogle enkelte i Norge og Sverige. Der findes intet, der tyder på, at ulven fortsat yngler i Finland, Norge eller Sverige. Måske er nogle enkelte kuld født på Sovjet-siden af den finsk-russiske grænse i de senere år.

Ulven er totalfredet i Norge og Sverige – men ikke i Finland. I de finske kommuner, som grænser op mod Sovjet, betales stadigvæk skydepenge for ulv. Den finske regering overvejer i øjeblikket totalfredning af ulv. De nordiske naturfredningsforeninger har i en resolution begæret en sådan fredning.

SNF og de svenske myndigheder er enige om, at der i Sverige er et stort behov for fredede uberørte områder, for at de store rovfugle og rovdyr skal kunne leve videre.

SNF har nu startet et »Projekt Varg«. Det er hensigten at oprette en »genbank« ved hjælp af de ulve af skandinavisk race, som findes i dyreparker; det drejer sig om godt 20 dyr. Ulven hører til de dyr, der relativt let former sig i fangenskab. Ulvene skal mærkes, og en »stambog« er udarbejdet. Det gælder om at undgå indavlsdefekter.

P. H.

Diana Skovtjære

SKOV TJÆRE
MUSE TJÆRE
ARBINOL
NATRIUMNITRIT
SPECIALMONTEREDE
GLORIA-SPRØJTER

Skovrider Tage Hansen
4840 Nr. Alslev . Tlf. (03) 83 44 96

Nyt fra Jagt- og Skovbrugsmuseet

Nyerhvervelser: Parforcejagten var tidligere en yndet jagtform, som særligt dyrkedes i England og Frankrig, hvorfra Christian V indførte den til Danmark i 1670. Med mindre afbrydelser fortsatte de danske konger denne jagt i Nordsjælland indtil 1777. I det følgende århundrede blev parforcejagten genoplivet i kortere perioder på godserne Frijsenborg og Tranekær. Jagtens væsentligste foreteelse er, at en meute af specielt opdrættede hunde slippes løs på sporet af det dyr, der

skal jages. Hundene forfølger så dyret, indtil det bliver så udmattet, at det opgiver at flygte videre. Jægerne, der til hest i nogen afstand har fulgt jagten, rider nu frem til det »stillede« dyr, og en af jægerne dræber det eller fanger det af, som det hedder i jægersproget, med en hirschfænger eller en lanse.

Det mest yndede objekt for denne jagt var kronhjorten. Når dyret var fanget af, blev højre forben som »honneur aux pieds« overrakt jagtens hædersgæst som minde.

Fra Christian Greve af Rosenborg har museet modtaget 12 sådanne parforcejagttrøfæer, som i årene 1897–1910 ved jagter hos Hertugen af Chartres blev tildelt Prins Valdemar og Prinsesse Marie, født prinsesse af Orléans.

Trofæerne, med meget kunstfærdigt flettet skind, er nydeligt monteret på en træplade, der foroven er forsynet med en hertugkrone og skjold og for nederen bærer en sølvplade, der fortæller, hvor jagten fandt sted, hvor lang tid hjorten blev forfulgt, hvem der førte hundene og endelig navnet på den person, til hvis ære jagten fandt sted, samt datoen.

Fra samme giver modtog museet også et dåhjort- og et sikagevir fra Ravnholt og et kronhjortgevir fra Toft Skov, samt 4 råbukkeopsatser.

Blandt trofæerne kan også nævnes en narhvaltand og et isbjørnekranium fra Grønland, som dr. Bøje Benzon har skænket museet.

Ebbe Nygaard Jensen i Jenle indsendte to skinneben af fasan, hvoraf et havde været brækket og igen var vokset sammen, omend med nogen forskydning. En helt anden form for uheld vidner to godt valnødstore lerklumper om, som Kaj Rosenkjær, Tommerup, har sendt. Han havde set et pindsvin gå rundt med disse store klumper, som han senere fandt løsgjort. De viser tydeligt aftryk af pindsvinets fod. Det er kendt, at f.eks. agerhøns i fugtigt vejr kan få lignende lerafsætninger om fødderne, og at det kan blive skæbnsvangert for de i forvejen svækkede dyr.

En ny og meget omtalt fare for vildtet er den hurtige trafik, idet hastighederne langt overgår det, som dyrene er indstillet på at være sig for. Som eksempel herpå modtog museet med få dages mellemrum fra vejmand Jørgen Nielsen en grævling og en ilder, som blev fundet ihjelkørt på vejene ved Hørsholm.

Snarefangst er forlængst forbudt her i landet, men i Norge er der en ældgammel tradition for snarefangst af ryper, som endnu tillades i nogen udstrækning. Øisten Bondal, Tuddal i Norge, der er en ivrig rypefænger, har skænket museet en snare og et bundt hestehårsløkker af den type, han selv bruger.

Endelig kan det nævnes, at våbensamlingen er forøget med en gammel muskedonner, som er fundet ved Borreby og indsendt af Erik Deichmann, Ordrup.

Betalende gæster: April kvartal 1973: 4.814. Juli kvartal 1973: 5.213.

Knud Paludan.

Litteratur:

Felthåndbog over fuglene

Richard Fitter, John Parslow & Hermann Heinzl: Feltbog over fugle i Europa, Nordafrika og Mellemøsten.

G.E.C. Gad 1972. 320 s. Ill. 46,- kr. heft., 57,50 kr. indbd.

I en årrække har »Europas Fugle« fra Gads forlag været det eneste saliggørende for amatørornitologer. Bogen, som udkom i en række europæiske lande, er udkommet her i landet i meget store oplag.

Der er nu kommet en alvorlig konkurrent til denne bog: »Felthåndbog over Fuglene i Europa, Nordafrika og Mellemøsten«. Den er oversat og bearbejdet af Anders Holm Joensen og Niels Otto Preuss efter: »Birds in Britain and Europe with the Middle East and North Africa«. - Det er en god ide at tage de 2 sidstnævnte territorier med, idet de sidste års udvikling i charterrejser ofte fører rejsende til Mellemøsten og Nordafrika. - En af de større forskelle på denne bog og »Europas Fugle« er den, at tekst og udbredelseskort for hver fugleart står lige over for billedet af fuglen i denne nye fuglebog, hvorimod man i »Europas Fugle« havde fuglebillederne og teksten forskellige steder i bogen. Det kan dog bevirke, at kort og forklaring kommer til at mangle plads, og et par steder i bogen kan det være vanskeligt at finde ud af, hvilket oversigtskort og tekst der hører sammen.

Ved at gennemse bogen og studere oversigtskortene vil man se, at der er virkelig mange fuglearter, især i Mellemøsten, men også i Nordafrika, som ikke lever i Europa.

Bogen er fremstillet i offset, hvilket medfører, at billederne ikke er af så høj kvalitet som billederne i »Europas Fugle«, som er trykt i bogtryk med billedplancher på fint glittet papir.

P. H.

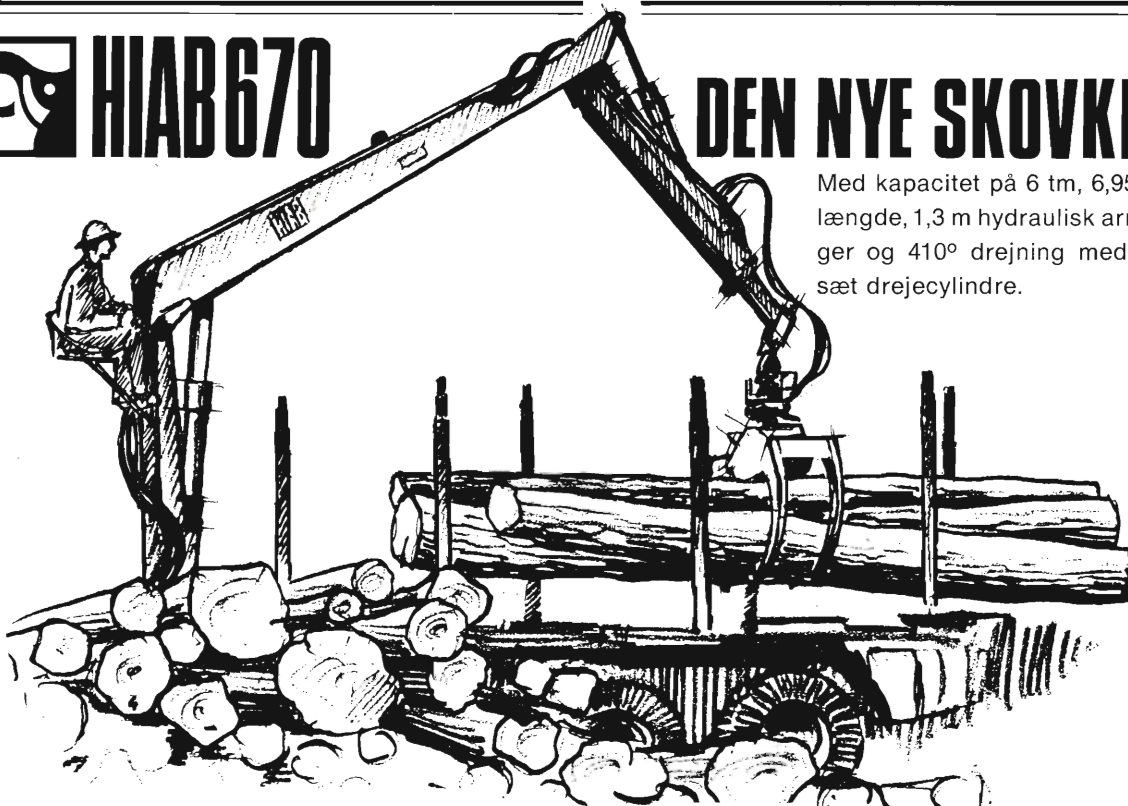

Parforcejagttrøfæ.

HIAB 670

DEN NYE SKOVKRAN

Med kapacitet på 6 tm, 6,95 m arm-længde, 1,3 m hydraulisk armforlænger og 410° drejning med dobbelt sæt drejecylindre.

HIAB 670 er en hel ny konstruktion, hvor alle erfaringer fra verdens største kranfabrik er taget i betragtning. Et nyt kvalitetsprodukt om hvilket vore forhandlere gerne står til tjeneste med alle oplysninger.

HIAB-FOCOA/s

Bakkegårdsvej 308-310, 3050 Humlebæk Telefon (03) 19 24 24

VRETEN

vejslæder - sneplov

rabathøvle - stengrebe

Forlang venligst prospekter og prislister hos:

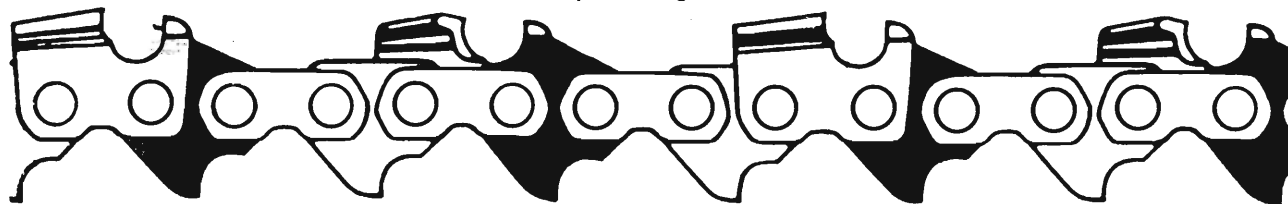
Telf. (03) *771801 - Telex 40163 - Giro 49389 - Københavnskrydset - 4760 Vordingborg

Oregon Super 70 passer til alle kædesave

Oregon har lavet en ny kæde. En savkæde der gi'r hurtigere, blødere savning. Og den passer til alle kædesave . . .

Oregon Super 70 holder sig skarpere længere - og tåler den hårdeste belastning.

Det er virkelig en kæde, der er pengene værd. Prøv den på din egen sav!

Skovarbejdere over hele verden ved, at de trygt kan stole på Oregons driftssikkerhed. De ved, at man får mere ud af motorsaven med Oregon kædesavsudstyr.

Professionelle skovarbejdere ved også, at en savs udstyr har stor indflydelse på savens skæreevne - og dens levetid.

Det er derfor Oregon dækker 70% af verdensmarkedet med kædesave. Og det er derfor, at 37 førende motorsavsfabriker monterer Oregon som originaludstyr.

Generalagent for Danmark:

**AARHUS MOTOR
COMPAGNI A/S**

HOMELITE AFDELINGEN
SØLYSTGÅRDEN, 8250 EGÅ
TELEFON (06) 22 08 33

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, ret og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »SKOVHASTRUP«
Hvalsø — Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsø Planteskole

Svebølle - Telf. 03 - 49 30 20* og 03 - 49 30 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Forstplanteskolen, Verninge

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter«

Alle slags skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: **Ole van Tol**

Tlf. (09) 75 12 88

John Rolskov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup
Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter skovplanter i gode provenienser.

Skovplant kulturerne står under Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELF. 04-66 29 33* DANMARK

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlsstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Skovplanter

*i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.*

Bøge-, Ege-, Aske-, Birke- og Grankævler købes.

A/S Kagerup Trævarefabrik

Kagerup Stationsvej 59
3200 Helsingør - Tlf. Helsingør 9

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens
Tlf. (05) 65 60 46

Læ- og hækplanter samt planter til vildtremiser m. v.

Hyllinge Savværk A/s

Tlf. (03) 74 40 64

Kristtorn

Unge planter med klump og lærred. Udvalgt fra hårdføre modertræer med høj bærydelse.

Forlang vor pjece om dyrkning af Kristtorn.

Chr. Pedersens planteskole
Bogense - Tlf. (09) 81 13 60

OREHOVED TRÆ- OG FINÉRINDUSTRI A/S

OREHOVED · 4840 NØRRE ALSLEV · TLF. (03) 84 60 84

I/S Hage og Simony Skovadministration

Pris: Fuld administration 50-80 kr. pr. ha pr. år.

Rationalisering — Tilbud gives.

OREMANDSGAARD · 4735 Mern
Skovrider **J. Simony** (03) 79 61 28
Skovfoged **P. Koefoed** (03) 71 63 47
Kontor, (03) 79 60 09

CENTRALSÅVVERKET

4160 Herlufmagle Tlf. (03) 64 22 00*

FORBRUG 1973-74:
CA. 50.000 m³ NÅLETRÆTØMMER

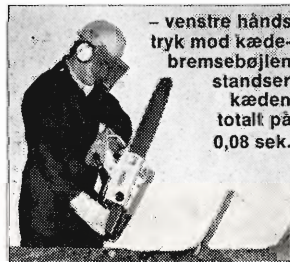
Partner R22 giver bedre beskyttelse ved "bag-slag"

Motorsavens spids går på en gren . . .

– saven slår tilbage.

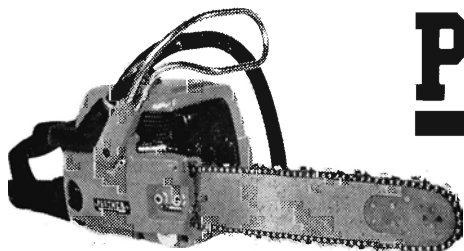

– venstre hånds tryk mod kædebremsebøjlen standser kæden totalt på 0,08 sek.

Enhver der dagligt arbejder med motorsav kender følgerne af et »kick-back« – d.v.s. at savens spids rammer en gren og kastes tilbage. Kastet sker så hurtigt, at man i de fleste tilfælde ikke har nogen mulighed for at undvige den roterende kæde. PARTNERS kædebremse bevirker, at kæden standses totalt inden den slår op mod arm eller ansigt.

Partner R22 har desuden:

som den eneste motorsav på markedet: afvibrerede, opvarmede håndtag ● beskytter for højrehånden ● sikring mod ufrivillig gaspåvirkning ● korrekt placeret stopknop ● smalt sværd med sikkerhedskæde.

PARTNER

- for Deres egen sikkerhed

Forhandlere:

JYLLAND

Per Jørgensen, Thistedvej 100, Nørresundby. Tlf. (08) 17 27 33.
Smedegades Motorværksted, Ringkøbing. Tlf. (07) 32 09 92.
Randers Værktøjsmagasin, Randers. Tlf. (06) 42 17 77.
Motorcentrum, Funder Vestervang 32, Silkeborg. Tlf. (06) 85 13 10.
Horsens Værktøjsmagasin, Hede Nielsensvej 2, Horsens. Tlf. (05) 62 62 11.
Mikkels Auto, Nr. Torv 2, Vejle. Tlf. (05) 82 12 12.
Sædding Plæneklipperservice, Sdr. Riisvej 9, Esbjerg. Tlf. (05) 13 00 84.
Sønderjydske Partner-Service, Engvej 1, Styrtom, Abenrå. Tlf. (04) 62 46 70.

STORKØBENHAVN

J. P. Andersen, Stationsvej 12, Vedbæk. Tlf. (01) 89 11 04.
Lyngby Frøhandel, Jernbanevej 2, Lyngby. Tlf. (01) 87 20 31.
Johs. Fog A/S, Rolighedsv. 19, Lyngby. Tlf. (01) 87 10 01.
Forst & Jagthuset, Gl. Kongevej 119, København V. Tlf. (01) 21 30 30.
Firma H. P. Vangskov, Jagtvej 115, København N. Tlf. (0172) 831.

SJÆLLAND

Mekaniker Kaj Nielsen, Gadevang, Hillerød. Tlf. (03) 26 69 62.
Roskilde værktøjsmagasin, Sdr. Ringvej 24, Roskilde. Tlf. (03) 35 54 75.
Midtsjællands Plæneklipper Service, Læskovvej 53 A, Bjæverskov. Tlf. (03) 67 05 58.
Vepa, Toksværd, Holme Olstrup. Tlf. (03) 76 22 82.
L. Ulrichs Isenkram, Smedegade 2, Slagelse. Tlf. (03) 52 00 01.
Vilh. Rasmussen, Gåbensevej 70, Kraghøve, Nykøbing F. Tlf. (03) 85 11 09.

FYN

Hansen & Kiilsholm, Bjerregade 24-26, Odense. Tlf. (09) 11 75 32.

BORNHOLM

Scooter Centralen, Vimmelskiftet 26, Rønne. Tlf. (03) 95 21 76.

Jonsereds motorsav kan gøre et af Danmarks farligaste arbejder mere sikkert.

Det er tungt og farligt at arbejde i skoven. Indtægten er i regelen bestemmende af hvor hurtig og effektiv man er. Men jo hurtiger man arbejder jo mere risikofyldt kan det blive.

Jonsereds seneste motorsav kan gøre situationen bedre. Den er lille og let, men alligevel stærk nok for en stor del af dansk skovning.

Den er skånsom, den er sikker. Med bl.a. håndbeskytter

og kædebremse en effektiv afvibrering, samt sigte for sikker og rigtig fælning.

Vi har fire andre modeller i Jonsereds motorsave, så vi kan dække alle enhvers ønsker både små og store.

Ta og prøv en Jonsereds motorsav hos en af nedenstående forhandler som også har service og reservedele.

Jonsereds

Börge Pedersen, Jernbanegade 16, 9000 Aalborg, Jy, 08/13 40 29, 13 15 51. Bent K. Petersen, 6120 Törning, 6500 Vojens, 04/577/256. Andreas Petersen, Hollufsgaardsvej 10, 5793 Højby, Fyn, 09/95 82 60. Arnold Larsen, Flintinge/Lolland, pr 4891 Toreby L, 03/86 91 26. Specialværkstedet, Torvegade 34, 4640 Fase Sj., 03/71 34 65. Holger Möller, Fredriksberg, 4180 Sorö, SJ., 03/63 11 51. Sven E. Larsen, Isefjordsvej 4, 4500 Nyköbing, 03/415/1086. ISEKI Jylland AS, Sønderbrogade 24, 7100 Vejle, 05/82 58 88. Jörgen Rasmussen, Lundby, 7490 Aulum, 07/47 23 55. Sven Low »Baekken«, 3720 Almindingen, pr Åkirkeby, Bornholm-Danmark, 03/974-643. Nordsjällands Motorsavservice, Roskildevej 163, 3400 Hilleröd, 03/26 51 51.